

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ

I. ΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΕΡΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

A. Η ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ ΒΑΘΜΙΔΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

Η παρουσία τοῦ θεσμοῦ τῆς παιδείας δμοῦ μετά τῶν ἄλλων στοιχείων πολιτισμοῦ, συνεχῶς ἀπό τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι σήμερον, παρέχει μορφὰς δργανώσεως καὶ διαρθρώσεως παραλλασσούσας τόσον ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ χρόνου, δσον καὶ ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῶν λαῶν καὶ ἔθνων παρ' οἵς ἀσκεῖται.

Εἰς τὴν κλασσικὴν Ἑλλάδα ὡς πρὸς τὴν δργάνωσιν ἔχομεν τὰ ἑδῆς δεδομένα. Ἐχομεν κατὰ πρῶτον διάκρισιν βαθμίδων ἐκπαιδεύσεως ἀντιστοιχουσῶν πρὸς τὴν διάκρισιν τῶν ἡλικιῶν ἀναπτύξεως τῶν νέων πολιτῶν. Οὗτοι διακρίνονται ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει εἰς παῖδας, εἰς μειράκια ἢ νεανίσκους καὶ εἰς ἐφήβους. Οἱ παῖδες ἀπὸ 7-12 ἔτῶν φοιτῶσιν εἰς τὰ διδασκαλεῖα, τὰ μειράκια ἢ νεανίσκοι, 13-17 ἔτῶν, φοιτῶσιν εἰς τὰς παλαιστρας, οἱ δὲ ἐφῆβοι 18 καὶ ἀνω εἰς τὰ Γυμνάσια.. Βεβαίως πλὴν τῆς τρίτης βαθμίδος ἐκπαιδεύσεως, τῆς τῶν ἐφήβων, ἥτις ωρίζετο διὰ νόμου, ὡς ἀνεφέραμεν¹, δτι ἥρχιζε τὸ 18ον ἔτος, αἱ δύο ἄλλαι βαθμίδες, ἡ τῶν παιδῶν καὶ μειρακίων δὲν χωρίζονται πλήρως εἰς τοὺς διαφόρους συγγραφεῖς τοὺς δμιλοῦντας περὶ παιδείας κατὰ τὰς ἡλικίας ταύτας. Ἀλλωστε κατὰ τὴν κλασσικὴν περίοδον τὸ θέμα διακρίσεως βαθμίδων σχολείων εὑρίσκετο ἐν συνεχεί ἐξελίξει, ὡς θὰ ἔδωμεν καὶ κατωτέρω.

Τὴν τριμερῆ διάκρισιν βαθμίδων ἔχομεν μαρτυρουμένην καὶ ἀπὸ τὸν διάλογον Ἀξιοχον, όπου δὲ Πλάτων ἐκθέτει τὰς ἀνθρωπίνους ταλαιπωρίας κατὰ τὴν πορείαν τῆς ζωῆς καὶ δμιλεῖ διὰ τὴν σχολικὴν τυραννίαν καὶ δεσποτείαν ἐπὶ τῶν τριῶν ἡλικιῶν τούτων².

1. Παράβ. σελ. 66 - 69.

2. «Τέ μέρος τῆς ἡλικίας ἀμοιδον τῶν ἀνιαράν ;... δπέταν δὲ εἰς τὴν ἐπτατίαν ἀφίκηται πολλοὺς πόνους διαντελῆσαν, ἐπέστησαν παιδαγωγοὶ καὶ γραμματε-

'Εκ τῆς πόλεως Τέω τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔχομεν ἐπιγραφὰς περὶ δργανώσεως τῶν σχολείων. Ἡ πόλις αὗτη κατὰ τὸν Γ' π.Χ. αἰῶνα συνέβη νὰ λάβῃ δωρεὰν ἑκ 34.000 δραχμῶν ἀπὸ τὸν πολίτην Πολύθρουν, ἵνα δι' αὐτῶν «πάντες οἱ ἐλεύθεροι παῖδες παιδεύωνται». Βαθμίδες μαθητῶν διακρίνονται «παῖδες καὶ παρθένοι», «οἱ τούτων ἐνιαυτῷ νεώτεροι» καὶ «οἱ ἔφηβοι»¹.

Σαφέστερον αἱ βαθμίδες διαστέλλονται κατὰ περιγραφὰς τῶν καθ' ἕκαστον ἰδρυμάτων. 'Ως πρὸς τὰ διδασκαλεῖα, ἀνεφέραμεν τὴν ρητὴν μνείαν τοῦ Αἰσχίνου. Εἰς τὸν διάλογον Εὔθύδημον σημειώνεται περὶ τοῦ ἔργου τοῦ γραμματιστοῦ, ὃς διδάσκοντος παῖδας «περὶ γραμμάτων γραφῆς καὶ ἀναγνώσεως», καὶ «ποιητὰς ἀποστοματίζειν»². Εἰς τὸν Χαρμίδην δὲ Σωκράτης ἐπιστρέψας ἐκ Ποτιδαίας εἰς Ἀθῆνας ἀναφέρεται δτὶ μεταβαίνει «εἰς τὴν Ταυρέου παλαιστρὰν τὴν καταντικρὺ τοῦ τῆς βασιλικῆς Ἱεροῦ», ὅπου ἔφοίτων «νεανίσκοι» μεταξὺ τῶν δποίων καὶ δὲ Χαρμίδης. Τοθτὸν δὲ Σωκράτης, ἐνῷ τὸν ἐνεθυμεῖτο ὃς παῖδα πρὸ τῆς ἀποδημίας του, τὸν εὑρίσκει τώρα μειράκιον³. 'Αλλὰ καὶ εἰς τὸν Λύσιν ἀναφέρεται, δτὶ εἰς τὴν παλαιστρὰν τὴν κατ' ἀντικρὺ τοῦ τείχους «κατὰ τὴν πυλίδα ἥ ή Πάνοπος κρήνη» ἔφοίτων «νεανίσκοι ἀθρόοι», οἵτινες ἀδιδάσκοντο ἀθλήματα παρὰ τοῦ παιδοτρίβου, ἀλλὰ καὶ «σωφροσύνην», ὡστε «κοσμίως πάντα πράττειν καὶ ἡσυχῆ, ἐν τε ταῖς ὁδοῖς βαδίζειν καὶ διαλέγεσθαι καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὠσαύτως ποιεῖν». 'Εκεῖ κατηναλώνετο «ἡ διατριβὴ τὰ πολλὰ ἐν λόγοις»⁴.

'Ο χωρισμὸς οὗτος παιδῶν καὶ μειρακίων δὲν ἦτο ἀπόλυτος οὕτε καὶ συνεχής. 'Υπῆρχον ἐόρτιοι ἡμέραι καθ' ἃς ἀνεμιγνύοντο οὗτοι⁵. Τὰ διδασκαλεῖα δὲν ἔχρησιμοποιοῦντο πρὸς ἀγωγὴν παιδῶν μόνον ἀφοῦ μνημονεύεται εἰς Ἰππίαν Μελζονά, δτὶ «ἐν τῷ Φειδοστράτου διδασκαλεῖῳ», Ἰππίας δὲ Ἡλεῖος κάμνει «ἐπίδειξιν», διεξερχόμενος «ἄ χρή τὸν νέον ἐπιτηδεύειν»⁶.

σταὶ μαὶ παιδοτρίβαι τυραννοῦντες· αὐξομένου δὲ κριτικοὶ, γεωμέτραι, τακτικοὶ, πολὺ πλῆθος δεσποτῶν. Ἐπειδὰν δὲ εἰς τοὺς ἔφηβους ἔγγραφῇ, κοσμητής καὶ φόρμος χειρῶν, ἐπειτα Δύκειον καὶ Ἀκαδημία μαὶ γυμνασιαρχία καὶ ράβδοις καὶ κακῶν ἀμετρίαις. 'Αξιοχος 366 - 367.

1. Παράβ. Girard P., 'Αθηναίων ἀγωγῆ, Ἑλλ. μετάφ., 'Αθῆναι 1894, σελ. 20 - 21.

2. Πλάτων. Εύθύδημος 276, 279.

3. Πλάτων. Χαρμίδης 153 A.

4. Πλάτων. Λύσις 203, 159, 204.

5. «Φιλήμοος, ὡς Σῶματες, διαφερόντως ἐστι, καὶ ἀμα ὡς 'Ἐρμαῖα ἀγουσιν, ἀναμεμιγμένοι ἐν ταῦτῷ εἰσιν οἱ τε νεανίσκοι καὶ οἱ παῖδες». Λύσις 206 D.

6. Πλάτωνος, Ἰππίας Μελζών 286 B.

Β'. Η ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ ΒΑΘΜΙΔΩΝ ΑΝΑΛΟΓΩΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

‘Η διαμόρφωσις τῆς σχολικῆς παιδείας ὑπερέβη ἐν Ἀθήναις τὴν στοιχειώδη μορφήν της, ως εἶδομεν, αὐξηθεῖσα κατὰ τὸ ἀπὸ τοῦ 500 - 350 π.Χ. διάστημα δι’ ἀναζητήσεων προελθουσῶν ἐκ τῆς ἀνάγκης πληρώσεως τοῦ χρόνου σχολῆς τῶν μειρακίων καὶ τῶν ἔφηβων. Πλὴν τῶν γυμναστικῶν ἀπασχολήσεων περιελαμβάνοντο συζητήσεις καὶ διδασκαλίαι διὰ ποικίλας γνώσεις, ἀλλ’ ἀκόμη αὗται ἔμενον ἀκαθόριστοι.

Κυρίως ἡ στροφὴ πρὸς τὴν γνῶσιν καὶ δικριτικὸς τρόπος προσεγγίσεως τῶν ἔχαρακτήριζον τὸν πεπαιδευμένον, ἃτε γινόμενον φίλον τῆς σοφίας καὶ γνῶσεως, ἀσχέτως ἥλικιας.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῶν 150 ἑτῶν δύμας ἔχομεν αὐξησιν τῶν καθ’ ἕκαστον γνῶσεων μέχρι τοῦ σημείου, ὃστε διὰ τὰς διαφόρους περιοχὰς τοῦ ἐπιστητοῦ νὰ εἰναι καταγεγραμμένον ἐν ποσὸν οὐλης ἀπαρτίζον μάθημα αὐτοτελές, διακρινόμενον σαφῶς τῶν ἄλλων ως πρὸς τὸ θέμα, τοὺς σκοπούς, τὴν μέθοδον μελέτης καὶ ἐρεύνης, ως πρὸς τὴν χρονικὴν διάρκειαν τὴν ἀπαιτουμένην διὰ τὴν ἐκμάθησιν του, ἀλλὰ καὶ ως πρὸς τὴν σχέσιν διαρθρώσεως τῶν μαθήσεων εἰς ἐν σύνολον συστηματικόν.

‘Η συστηματικοὶ ησις αὗτη τῶν μαθημάτων καθίσταται ἀναγκαῖα λόγῳ καὶ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς ἐλληνικῆς παιδείας, μετὰ τὰς κατακτήσεις τοῦ Ἀλεξανδροῦ καὶ τὴν ἔδρυσιν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Αιγύπτῳ κρατῶν καὶ πολιτειῶν, τῶν δποίων οἱ κάτοικοι ἐξεδήλωσαν δίψαν πρὸς μέθεξιν εἰς τὴν ἐλληνικὴν παιδείαν.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τὴν ἀποκληθεῖσαν Ἀλεξανδρινὴν ἔχομεν διάκρισιν σχολείων οἰκοδομουμένην εἰς δύο κύκλους μαθήσεων. ‘Ο 1ος περιλαμβάνει τὴν Γραμματικήν, τὴν Ρητορικήν καὶ τὴν Διαλεκτικήν, δὲ 2ος ὑψηλότερος τὴν Ἀριθμητικήν, τὴν Μουσικήν, τὴν Γεωμετρίαν καὶ τὴν Ἀστρονομίαν.

‘Η παιδεία αὗτη, δνομασθεῖσα ἐγκύκλιος ἥδη παρὰ τοῦ Ἀριστοτέλους¹, ἐθεωρεῖτο ἀπαραίτητος δλοκλήρωσις τῆς γενικῆς μορφώσεως τοῦ ἀτόμου, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖα προύποθεσις διὰ τὴν σπουδὴν εἰς ἀνωτέρας σχολάς. Δὲν ἐθεωρεῖτο πλέον ἐπαρκής μόνη ἡ διέγερσις τῆς διαθέσεως πρὸς οπουδήν, ἀλλ’ ἐξητεῖτο ἡ ἐκμάθησις δλης τῆς συσσωρευθείσης γνῶσεως τῶν δύο τούτων κύκλων μαθημάτων.

Αἱ δύο αὗται βαθμίδες τῶν Ἀλεξανδρινῶν παραληφθεῖσαι ἀπὸ

1. Ἡθικὰ Νικομάχεια I, 5, 6.

τοὺς Ρωμαίους θὰ διαμορφώσουν διὰ τὸν Δυτικοευρωπαϊκὸν κόσμον, ίδιᾳ ἀπὸ τοῦ Boethius, τοὺς ἐπαλλήλους κύκλους σπουδῆς Trivium καὶ Quadrivium. Τὸ Trivium περιελάμβανε τὴν Grammatica, Rethorica, Dialectica, τὸ δὲ Quadrivium τὴν Arithmeticā, Geometriā, Musica, Astronomia.

'Απὸ τῆς ἀρχῆς τῶν νεωτέρων χρόνων ἡ διάκρισις βαθμίδων ἀναλόγως τῆς διδασκομένης ὅλης θὰ λάβῃ πλείονας μορφάς. 'Η πρώτη ἐκ τούτων εἶναι ἡ διαστείλασα τὸ Λατινικὸν σχολεῖον (scola latina) καὶ τὸ Γυμνάσιον (Gymnasium). 'Η scola latina ἐποικοδομουμένη εἰς τὴν scola materna ἀπέβλεπε νὰ διδάσκῃ πλὴν τῆς μητρικῆς καὶ τὴν λατινικὴν γλῶσσαν, θεωρουμένης τῆς γνώσεώς της ως τῆς πρώτης βαθμίδος ὑψηλοτέρας μαθήσεως. Τὸ Γυμνάσιον διεμορφώθη, ἵνα ὑποκαταστήσῃ διαφόρους σχολάς, εἴτε ἐκκλησιαστικάς, εἴτε τῶν εὐγενῶν, καὶ μεταδώσῃ ἐν νέον πνεῦμα ἀντλούμενον ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, δχι μόνον τῶν λατίνων, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων, ως καὶ ἀπὸ τὰ μαθηματικά καὶ τὴν φυσικήν. "Ηρχετο νὰ πληρώσῃ τὰς ψυχικὰς ἀνάγκας τῆς νέας κοινωνικῆς τάξεως τῶν ἀστῶν, ἥτις πλὴν τῶν τεχνιτῶν καὶ τῶν ἐμπόρων περιελάμβανε τώρα καὶ τοὺς ἐπιστήμονας, διὰ τοὺς δποίους ἡ γνῶσις ἐθεωρεῖτο αὐτοσκοπός. Τὸ νέον πνεῦμα τὸ δποίον τὸ διεῖπε, τὸ ἐβοήθησε νὰ ὑποστῇ συνεχεῖς ἔξελξεις, ως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Γ'. Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΧΩΡΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ἐις τὴν Γαλλίαν διαμορφώνονται τὰ πρῶτα Collégia, συνδεδμενά κατ' ἀρχὰς μὲ τὰ πανεπιστήμια, ἀποχωρισθέντα δὲ ἐπειτα τούτων καὶ γενόμενα αὐτοτελῆ σχολεῖα μέσης βαθμίδας. 'Η ἐκεῖθεν προέλευσίς των καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν ἐκκλησιαστικὴ κηδεμονία τὰ εἶχε διαποτίσει μὲ ἐν πνεῦμα σχολαστικισμοῦ, δεσμευτικὸν τῆς ἐλευθέρας σκέψεως, τὸ δποίον ἔσκωψαν ἐπιμόνως οἱ Rabelais καὶ Montaigne, ως καὶ οἱ μεγάλοι ἀνθρωπισταί. 'Η γαλλικὴ ἐπανάστασις κατόπιν ἀφήρεσεν ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ τάγματα τὴν κηδεμονίαν τῆς παιδείας. 'Ο Ναπολέων ἐν συνεχείᾳ ἴδρυσε τὰ Lycées εἰς ἀντίβαρον τῶν Colleges τῶν Ἰησουΐτων, δρίσας δπως συντήροινται ἀπὸ τὰς κοινότητας.

'Αμφότεροι οἱ τύποι οὗτοι σχολεῖων τὸ μεγαλύτερον βάρος ρίπτουν εἰς τὰς κλασσικὰς γλώσσας ως καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν λογοτεχνίαν. 'Εκεῖθεν καὶ δικαθηγητὴς τῆς Φιλολογίας ἔχει τὸ μέγιστον κύρος εἰς αὐτά. Μία διαφοροποίησις γίνεται εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν των, ἥτις διακλαδίζεται εἰς classe de philosophie καὶ classe de

mathematique. Κατά τὴν ἀπολυτήριον ἔξετασιν εἰς τὰς τελευταίας ταύτας δὲν ἐλέγχεται μνημονικῶς τὸ ἀποκτηθὲν ποσὸν ὅλης, ἀλλὰ ἡ ώριμότης σκέψεως (*matura*), διὸ οὐχὶ οἱ διδάσκοντες, ἀλλὰ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ εἶναι ἡ ἀπονέμουσα τὸν τίτλον *baccalaureat*, τὸν παρέχοντα δικαίωμα ἐγγραφῆς εἰς μίαν ἀνωτάτην σχολήν.

Εἰς τὴν Γερμανίαν, μετὰ τὸ λαϊκὸν σχολεῖον, τὸ Γυμνάσιον (Gymnasium) θεωρεῖται ὁ κατ' ἔξοχὴν τύπος σχολείου γενικῆς μορφώσεως. 'Υπὲρ αὐτοῦ ἀνεφάνησαν συνήγοροι κατὰ τὴν Μεταρρύθμισιν οἱ μεγάλοι Γερμανοὶ ἀνθρωπισταί, ὡς ἐλευθεροῦντος τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὰ μεσαιωνικὰ δεσμά. Τὴν μεγίστην ὅμως αἴγλην θὰ ἀποκτήσῃ διὰ τῆς κινήσεως τοῦ Νεοανθρωπισμοῦ τῶν Goethe, Schiller, Herder, Hölderlin, W. von Humboldt περὶ τὸ 1800.

'Απὸ τοῦ 1850 ὅμως αἱ πρόδοι τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς τεχνικῆς, ἡ διαφοροποίησις τῆς οἰκονομίας καὶ ἡ παγκοσμιότης τῶν ἐπικοινωνιῶν ώδήγησαν εἰς ἀποκλίσεις ἐκ τοῦ κατὰ παράδοσιν τύπου τοῦ κλασσικοῦ Γυμνασίου. "Εκτοτε ἔχομεν διαμόρφωσιν καὶ ἐνὸς πρακτικωτέρου τύπου Γυμνασίου, διπερ ἀπεκλήθη Realgymnasium. Εἰς τοῦτο μόνον λατινικὰ διδάσκονται, ἀντὶ δὲ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς διδάσκονται σύγχρονοι γλῶσσαι, ίδιᾳ ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ ἄγγλική.

Εἰς ἄλλος τύπος ἀκόμη περισσότερον ἀπομακρυνόμενος τῆς κλασσικῆς παραδόσεως ἦτο ἡ Πρακτικὴ σχολὴ ἀνωτέρου τύπου (Oberrealschule), ἥτις καταργεῖ καὶ τῶν λατινικῶν τὴν διδασκαλίαν δίδουσα πρωτεύουσαν θέσιν εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ τὴν φυσικήν¹.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἔχομεν τὸν τύπον τοῦ Κολλεγίου (College) ὡς ἀνθρωπιστικοῦ σχολείου μέσης βαθμίδος, ἀλλ' ἐκεῖ λόγῳ τοῦ φιλελευθέρου πνεύματος ἐκάστη διοικητικὴ περιοχή, ἀποκλείουσα τὸν κρατικὸν παρεμβατισμὸν τακτοποιεῖ τὰ τῶν σχολείων τῆς αὐτοτελῶς ἐγκαθιστώσα μίαν τοπικὴν 'Υπηρεσίαν παιδείας (Local Education Authority), ἥτις ίδρυει τὰ σχολεῖα, τὰ συντηρεῖ καὶ μεριμνᾷ διὰ τὸ προσωπικόν των, εἰς τὸ δποῖον ἀφίνει ἐλευθερίαν νὰ καθορίζῃ τὸ πρόγραμμα, τὴν μορφὴν τοῦ σχολείου καὶ τὰς μεθόδους.

Εἰς τὴν Ἐλβετίαν ὑπάρχει διαφοροποίησις κατὰ Καντόνια ὡς πρὸς τὴν δργάνωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως, εἰς ἕκαστον τῶν δποίων ρυθμίζεται κατὰ τὰς τοπικὰς ἀνάγκας. Τύποι σχολείων εἶναι οἱ ἔξης.

Τὸν Τὸ λαϊκὸν σχολεῖον (Primarschule) περιλαμβάνον τὴν βαθμίδα τοῦ βασικοῦ σχολείου, 4 - 6 ἔτῶν διαρκείας καὶ τὴν ἀνωτέραν βαθμίδα, 2 - 5 ἔτῶν διαρκείας.

Τὸ μέσον σχολεῖον (Sekundarschule) παραλαμβάνον μαθητὰς

1. 'Αντιστοιχεῖ πρὸς τὸ παρ' ἡμῖν Πρακτικὸν Δύκειον.

ἀπό τοῦ 4ου, 5ου ή δού ἔτους τῆς Primarschule καὶ ἔχον διάρκειαν 3-5 ἔτῶν. Τοῦτο διαφοροποιεῖται εἰς δύο τύπους, τὴν πρακτικὴν σχολὴν (Realschule) καὶ τὴν κατωτέραν μέσην σχολὴν (Untere Mittelschule), ἀναλόγως ἐν ἀκολουθῇ ταις ἡ γλωσσικοῖστορικὴ ἢ ἡ μαθηματικοφυσικὴ κατεύθυνσις.

Τὸ δέ ἀνώτερον μέσον σχολεῖον (Höhere Mittelschule), τριετοῦς ἢ τετραετοῦς διάρκειας. Τοῦτο οἰκοδομεῖται ἐπὶ τῆς κατωτέρας μέσης σχολῆς καὶ διαχωρίζεται εἰς τρεῖς τύπους γυμνασίου, τὸν κλασσικόν, τὸν τῶν νέων γλωσσῶν καὶ τὸν μαθηματικοφυσικόν, ως καὶ εἰς τὸ ἀνώτερον μέσον οἰκονομικὸν σχολεῖον (Höhere Handelsschule).

Τὸ δέ ἐπαγγελματικὸν σχολεῖον οἰκοδομεῖται ἐπὶ τοῦ ὁκταετοῦς ἢ ἑννεαετοῦς λαϊκοῦ σχολεῖου μὲ ποικίλας εἰδικεύσεις καὶ διαφοροποιήσεις.

Εἰς τὴν 'Ολλανδίαν ἡ σχολικὴ δργάνωσις παρουσιάζεται ώς ἀκολούθως.

Τὸ λαϊκὸν σχολεῖον περιλαμβάνει μίαν πρώτην βαθμίδα, τὸ βασικόν σχολεῖον (Grundschule), εἰς δὲ φοιτοῦν παῖδες 7-12 ἔτῶν ἡλικίας καὶ μίαν ἀνωτέραν βαθμίδα, εἰς δὲ φοιτοῦν παῖδες 13-14 ἔτῶν.

'Η μέση ἐκπαίδευσις περιλαμβάνει ώς πρώτην βαθμίδα τὸ τριετές μέσον σχολεῖον, εἰς δὲ φοιτοῦν παῖδες 13-15/16 ἔτῶν, παρέχον ἀπολυτήριον εἰσάγον εἰς τεχνικὰς σχολὰς καὶ εἰς θέσεις κατωτέρων ὑπαλλήλων.

'Η δευτέρα βαθμίς μέσης ἐκπαίδευσεως περιλαμβάνει τὸ ἀνώτερον σχολεῖον, τὸ δποῖον διακλαδίζεται εἰς τὸ Γυμνάσιον (Gymnasium), τὴν 'Ανωτέραν ἀστικὴν σχολὴν (Höhere Bürgerschule), τὸ Λύκειον, τὴν 'Ανωτέραν ἐμπορικὴν σχολὴν (Höhere Handelsschule) καὶ τὴν 'Ανωτέραν σχολὴν θηλέων (Mädchenoberschule).

Τὸ Γυμνάσιον περιλαμβάνει μίαν κατωτέραν τετραετῆ βαθμίδα, εἰς δὲ φοιτοῦν παῖδες 13-16 ἔτῶν, καὶ μίαν ἀνωτέραν διετῆ εἰς δὲ φοιτοῦν παῖδες 17-18 ἔτῶν, μὲ κλάδους κλασσικὸν καὶ μαθηματικόν.

'Η 'Ανωτέρα ἀστικὴ σχολὴ περιλαμβάνει μίαν κατωτέραν τριετῆ βαθμίδα, εἰς δὲ φοιτοῦν παῖδες 13/14-15/16 ἔτῶν καὶ μίαν ἀνωτέραν διετῆ, εἰς δὲ φοιτοῦν παῖδες 16-18 ἔτῶν, μὲ κλάδους γλωσσικοοικονομικὸν καὶ φυσιογνωστικόν.

Τὸ Λύκειον περιλαμβάνει μίαν κατωτέραν βαθμίδα μονοετῆ διετῆ, εἰς δὲ φοιτοῦν παῖδες 13-14 ἔτῶν καὶ μίαν ἀνωτέραν τριετῆ διετῆ, εἰς δὲ φοιτοῦν οἱ ἡλικίας 13/14-16/17 ἔτῶν.

'Η 'Ανωτέρα σχολὴ θηλέων πενταετοῦς διάρκειας, 13-17 ἔτῶν παρέχει γενικὴν μόρφωσιν, ἀλλ' οὐχὶ δικαίωμα εἰσόδου εἰς ἀνωτάτην σχολήν.

Απολυτήρια μέσης έκπαιδεύσεως παρέχονται πλειόνων τύπων, ήτοι 1ον τὸ Γλωσσικὸν γυμνασιακὸν A, παρέχον δυνατότητα σπουδῆς εἰς πᾶσαν ἀνωτάτην σχολήν, πλὴν τῆς Ἰατρικῆς καὶ τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν, 2ον τὸ Φυσικοεπιστημονικὸν γυμνασιακὸν B, εἰσάγον ἐπίσης εἰς πάσας τὰς σχολάς, πλὴν τῶν Φιλολογικῶν καὶ τῆς Θεολογικῆς, 3ον τὸ Γλωσσικοοικονομικὸν ἀνώτερον πρακτικὸν A, εἰσάγον εἰς ἀνωτάτας σπουδᾶς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς κατευθύνσεως καὶ 4ον τὸ φυσικοεπιστημονικὸν ἀνώτερον πρακτικὸν B, εἰσάγον εἰς πᾶσαν ἀνωτέραν σχολήν πλὴν τῶν Φιλολογικῶν, Νομικῶν, Οἰκονομικῶν, Οἰκονομολογικῶν καὶ τῆς Θεολογικῆς.

Εἰς τὰς ‘Ηνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ἔχομεν τὴν τυπικὴν διὰ τοὺς Ἀγγλοσάξωνας ἀνεξαρτησίαν τῶν σχολείων ἀπὸ τὸν Ἐλεγχον τῆς Ὀμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως. “Ἐκαστον State δρίζει εἰδικὴν τούς δργάνωσιν σχολείων. Αὕτη δημοσίες παρὰ τὰς ἐπὶ μέρους ἀποκλεῖσις πλησιάζει πρὸς τὸ σχῆμα: στοιχειώδες σχολεῖον, ἀνώτερον σχολεῖον, κολλέγιον.

Τὸ στοιχειώδες σχολεῖον (Elementary school) ἔχει διάρκειαν ἔξαετηή ἢ δικταετή.

Τὸ ἀνώτερον σχολεῖον (High school) περιελαμβάνει δύο βαθμίδας, τὴν κατωτέραν τριετή ἢ τετραετή δονομαζομένην Junior school, καὶ τὴν ἀνωτέραν τριετή δονομαζομένην Senior school.

Τὸ κολλέγιον (College) τετραετοῦς διάρκειας περιλαμβάνει δύο βαθμίδας. Ἡ πρώτη, διετοῦς διάρκειας παρέχουσα γενικὴν μόρφωσιν, ἀπονέμει τὸν τίτλον Bachelor of Arts (BA), ἢ Bachelor of Science (BS), ἡ δὲ δευτέρα ἐπίσης διετοῦς διάρκειας παρέχουσα εἰδικὰς σπουδᾶς ἀνωτάτης σχολῆς, ἀπονέμει τὸν τίτλον Master of Arts (MA), ἢ Master of Science (MA), δοτις ἀποτελεῖ τὸν κατώτερον ἀκαδημαϊκὸν τίτλον. Ἀνώτερος αὐτοῦ εἶναι δὲ τίτλος τοῦ διδάκτορος διεπόμενος ἀπὸ ἄλλους κανονισμούς δι’ ἔκαστον ἐπιστημονικὸν κλάδον εἰδικεύσεως.

Δ'. Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΣΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

‘Η λῆξις τοῦ Μεσαίωνος διὰ τὰς Εύρωπαϊκὰς χώρας κατὰ τὸν 15ον αἰώνα ἀπετέλεσε διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν χρονολογίαν ἐνάρξεως τούτου. ‘Η πτῶσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὑποδούλωσίς του, ἔξαφανίσασα τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἐλευθέρου κράτους, ἥκολουθη ἀπὸ μίαν περίοδον σκότους, καθ’ ὃν χρόνον εἰς τὰς Δυτικοευρωπαϊκὰς χώρας ἥρχιζεν ἡ Ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν.

'Η πτῶσις αὕτη τῆς παιδείας θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ δύο αἰώνας. 'Η ἀπαλλαγὴ ἐκ τοῦ σκότους τῆς ἀμαθείας θὰ ἐπιτευχθῇ βαθμιαίως διὰ προσπαθειῶν ἐπιμόχθων πλειόνων παραγόντων τοῦ ὑποδούλου γένους. Οἱ ἀνώτεροι ἀλλὰ καὶ οἱ κατώτεροι λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας, οἱ προεστοὶ καὶ οἱ δημογέροντες τόσον τῶν πόλεων δυσον καὶ τῶν χωρίων, αἱ Ἑλληνικαὶ παροικαὶ τοῦ ἔξωτερικοῦ, ἀτομα τέλος λαβόντα ἀνωτέραν μόρφωσιν εἴτε εἰς σχολάς Ἑλληνικάς, εἴτε εἰς Πανεπιστήμια τοῦ ἔξωτερικοῦ ἐφιλοδόξουν νὰ ἐργασθοῦν διὰ φωτισμὸν τοῦ γένους των, ίδρυοντα ὑπὸ δυσχερεῖς δρους σχολεῖα.

Αἱ ίδρυμεναι σχολαὶ εἰναι στοιχειώδεις, μέσαι, ἀλλὰ καὶ ἀνώτεραι. 'Ως πρὸς τὰς δύο πρώτας κατηγορίας δ τύπος καὶ ἡ βαθμὶς τῶν δὲν εἰναι συνεχῶς δ αὐτός. 'Εξαρτᾶται ἐκ τῆς μορφώσεως καὶ τοῦ πνευματικοῦ ἀναστήματος τοῦ ἐκάστοτε σχολάρχου, δην θὰ καταστῇ ἐν σχολεῖον στοιχειώδες ἢ μέσον.

'Η τρίτη κατηγορία, αἱ ἀνώτεραι σχολαὶ, παρεῖχον μὲν μόρφωσιν ἀνωτέραν τῆς τῆς σημερινῆς μέσης παιδείας, ἀλλὰ δὲν ἔφθανον εἰς ωλοκληρωμένην Πανεπιστημιακὴν απουδήν, καίτοι ἡ δνομασία των ἥτο ἀκαδημαϊκή.

"Ηδη κατὰ τὸ 1454 δ Πατριάρχης Γεννάδιος δ Σχολάριος ίδρυσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην Πατριαρχικὴν Σχολὴν, ἀποκαλουμένην ἔπειτα Πατριαρχικὴν Ἀκαδημίαν ἢ Μεγάλην Σχολὴν τοῦ Γένους. 'Έκ τῶν ἀποφοίτων τῆς προήρχοντο οἱ ἀνώτεροι λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας, οἱ Φαναριῶται ἀξιωματούχοι τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως, οἱ ἐμπνευσμένοι ίδρυται σχολεῖων, ώς καὶ ἄλλοι διακριθέντες ώς ἐμποροὶ καὶ ἐπιχειρηματίαι.

Εἰς τὴν Κέρκυραν ἔχομεν ἐπίσης ουνεχῶς σχολάς ἀνωτέρας βαθμίδος, ἥτοι τῷ 1656 τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἔξησφαλισμένων, διατηρηθεῖσαν μέχρι τοῦ 1716, μετ' αὐτὴν τὴν Ἀκαδημίαν τῶν γονίμων, τῷ 1732 τὴν Ἀκαδημίαν τῶν περιπλανωμένων, τῷ 1812 τὴν Ἰόνιον Ἐταιρίαν, ἥξ ἥτο προῆλθε τῷ 1824 ἢ Ἰόνιος Ἀκαδημία.

'Ἐλληνικαὶ Ἀκαδημίαι ίδρυθησαν ἐπίσης εἰς Βουκουρέστιον καὶ Ἰάσιον, εἰς τὸ "Αγιον Ὄρος ("Αθωνιάς Ἀκαδημία) καὶ εἰς τὴν Μοσχόπολιν (Νέα Ἀκαδημία)¹. 'Ο πόθος δυως ἀνυψώσεως τῶν εἰς ἀνωτέρας σχολάς μόνον περιοδικῶς ἐπετύγχανεν, ἀλλὰ καὶ τότε διὰ βραχὺ διάστημα χρόνου.

'Εκτὸς τῆς Ἐλλάδος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν παροικαν τῆς Ἐνετίας ίδρυθη τῷ 1621 τὸ Φλαγγινιανὸν Φροντιστήριον (ἐκ τοῦ δνόματος

1. Τὸ δνομα ἔκεινο ἐνέπνευσε τὸν Μοσχόπολίτην Σίναν νὰ ίδρυσῃ ἐν Ἀθήναις διὰ δωρεᾶς του τὴν σημερινήν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν.

τοῦ ίδρυτοῦ του Κερκυραίου Θωμᾶ Φλαγγίνη), εἰς τὸ διποῖον ἐμορφώνοντο Ἑλληνες νέοι, οἵτινες ἥρχοντο εἰς τὴν ὑπόδουλον πατρίδα καὶ ὑπηρέτουν ὡς κληρικοὶ ἢ διδάσκαλοι.

Μέσης βαθμίδος σχολεῖα ἰδρύονται εἰς Ἰωάννινα, Χίον, Ἀθήνας, Θεσσαλονίκην, Σμύρνην, Κυδωνίας, Ἀδριανούπολιν, Φιλιππούπολιν, Βουκουρέστιον, Ἰάσιον, Γαλάζιον, Μεσολόγγιον, Ἀγραφα, Δημητοάναν, Τραπεζούμντα, Ηερούσαλήμ, Ἀλεξάνδρειαν, Κύπρον, Κρήτην, Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν, Πάτμον καὶ ἄλλα χοῦ. Ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρχον τοιαῦται εἰς Τεργέστην, Βιέννην, Βουδαπέστην, Λιβύρνον καὶ Πάδοβαν.

Στοιχειωδεστέραν μόρφωσιν παρεῖχον σχολεῖα, εἴτε μονιμώτερα εἴτε ὑπὸ παρεπιδημούντων προσώπων ἰδρυόμενα εἰς πλείστας ἄλλας πόλεις, κωμοπόλεις καὶ χωρία. Ἀλλὰ καὶ πᾶσα μονή, ναός καὶ ἐρημοκλήσιον εἶχον ἀποβῆτας καὶ ἔνα «κρυφὸ σκολεῖο», διόπου διεσώζετο ἡ ἔθνικὴ συνείδησις καὶ ἔθερμαίνετο ἡ πίστις, διὰ «πάλι μὲ χρόνια μὲ καιροὺς» θὰ καθίστατο τὸ γένος ἐλεύθερον.

Περιεχόμενον διδάσκαλίας εἰς τὰς τρεῖς βαθμίδας σχολείων τοῦ γένους ἦτο, διὰ μὲν τὴν στοιχειώδη ἡ μητρικὴ γλῶσσα καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ κατήχησις, διὰ τὴν μέσην οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες καὶ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς μετὰ στοιχείων πραγματογνωσίας καὶ λογαριασμῶν. Εἰς τὴν ἀνωτέραν προσετίθεντο καὶ ἐπιστημονικαὶ γνώσεις μαθηματικαὶ καὶ φυσικαὶ, ὡς διεμορφώθησαν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας.

Διδάσκαλοι τοῦ Γένους ἀνεδεικνύοντο ἀνισταλείπτως. Ἡσαν πρόσωπα ἀνωτάτης παιδείας, ἢν εἶχον ἀποκτήσει εἴτε παρὰ τοῖς κατόχοις τῆς λογίας παραδόσεως τοῦ ἔθνους, εἴτε εἰς Εύρωπαϊκὰ Πανεπιστήμια, εἴτε δι' ἐπιμόνων ἀτομικῶν σπουδῶν, φωτιζομένων ἐκ τοῦ ἐμφύτου ταλάντου των. Ἰδιαιτέρας μνείας δέον νὰ τύχωσι Θεόφιλος ὁ Κορυδαλλεύς, Εὐγένιος ὁ Βούλγαρης, Μεθόδιος ὁ Ἀνθρακίτης, Βικέντιος ὁ Δαμωδός, ὁ Ἀθανάσιος Ψαλλίδας, ὁ Παναγιώτης Παλαμᾶς, ὁ Ἡλίας Μηνιάτης, ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης, ὁ Λάμπρος Φωτιάδης, ὁ Κωνσταντίνος Κούμας, ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ὁ Ἀδαμάντιος Κοραής, ὁ Ἀνθιμος Γαζῆς, ὁ Γρηγόριος Κωνσταντᾶς, ὁ Νεόφυτος Δούκας, ὁ Γεώργιος Γεννάδιος, ὁ Νεόφυτος Βάμβας. Πάντες οὗτοι κατὰ ὡριμότητα ἐπιστημονικήν, δύναμιν σκέψεως καὶ συγγραφάς ὑπῆρξαν διδάσκαλοι Πανεπιστημιακῆς βαθμίδος, ισοστάσιοι τῶν δημοτίτλων τῶν Δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν.

‘Υπῆρξεν δημως καὶ μίστικος ἔθνικῶν ἀνδρῶν κηρυξάντων συναγερμὸν πρὸς ἴδρυσιν σχολείων. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο διεκρίθησαν Κοσμᾶς ὁ Αίτωλός, δοτις ἀπὸ τοῦ 1760 - 1779 περιήρχετο τὰς ἐλλη-

νικάς περιοχάς και έπροπταγάνδιζε διά τὴν Ἰδρυσιν σχολείων, ἐπιτυχών ώστε νὰ τεθοῦν ἐν λειτουργίᾳ ὑπὲρ τὰ 200 στοιχειώδη σχολεῖα. Μετ' αὐτὸν ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς (1748 - 1833), παραλλήλως πρὸς τὰς σοφάς καὶ ἐμπνευσμένας συγγραφάς του καὶ ἐκδόσεις, τόσον εἰς τὰ Προλεγόμενα περὶ τῶν συγγραφέων, δσον καὶ δι' ἐπιστολῶν πρὸς προκρίτους καὶ προεστούς συνέβαλλε εἰς τὸ νὰ πολλαπλασιάζωνται αἱ σχολαὶ, ἀλλὰ καὶ νὰ συνψώνουν τὴν στάθμην των.

Τὸν αὐτὸν πόθον καὶ ζῆλον δεικνύει ὁ Ἰωάννης Καποδιστριας (1776 - 1831). Οὗτος ἅμα τῇ εἰς Κέρκυραν ἐπιστροφῇ ἔξι Ἰταλίας, ὅπου ἐπεράτωσε λαμπρὰς σπουδάς, ἀπησχολήθη συνεχῶς μὲ τὴν Ἰδρυσιν σχολείων. Ἰδρύει κατὰ πρῶτον τὴν «Σχολὴν τῆς Μονῆς τῆς Τενέδου» τὸ 1805, εἰς τὴν ἐμορφώνοντο νέοι διὰ νὰ γίνουν ἔπειτα κληρικοὶ, διδάσκαλοι καὶ ὑπάλληλοι τοῦ Ἰονίου Κράτους. Αὕτη ἐμελλε νὰ ἔξελιχθῇ εἰς τὴν «Ιόνιον Ἀκαδημίαν». Τὸ 1813 μὲ τὸ κῦρος τοῦ ἀνεγνωρισμένου πλέον διπλωμάτου διεθνοῦς κλάσσεως παρέχει τὴν ὑποστήριξίν του εἰς τὴν Ἐταιρείαν τῶν Φιλομούσων ὑπὲρ τῆς παιδείας. Ἐνθόυσιάζει ἐπίσης εὐπόρους δμογενεῖς μέχρι τοῦ νὰ κάμουν δωρεᾶς μεγάλας δι' Ἰδρυσιν ἐκπαιδευτηρίων. Τοῦτο μαρτυρεῖ εἰς ἐπιστολάς του ὁ ἔθνικὸς εὐεργέτης Ἰωάννης Δομπόλης¹, δστις τὸ 1849 καταλείπει διὰ διαθήκης του 232 χιλιάδας ἀργυρᾶς ρούβλια πρὸς Ἰδρυσιν Πανεπιστημίου, «δνομασθησομένου Καποδιστριακοῦ» πρὸς τιμὴν τοῦ ἐμπνευστοῦ του.

Οτε δὲ Καποδιστριας μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ἀνέλαβε Κυβερνήτης, ἐκ των πρώτων μελημάτων του ἦτο ἡ Ἰδρυσις σχολείων διαφόρων τύπων. Ἰδρυσεν 84 στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, 39 τῆς ἀμέσως ἐπομένης βαθμίδος, ἐν Κεντρικὸν σχολεῖον γυμνασιακῆς βαθμίδος ἐν Αιγαίνῃ, Ὁρφανοτροφεῖον ἐν τῇ αὐτῇ πόλει μὲ ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν, Γεωργικὴν Σχολὴν εἰς Τίρυνθα, Στρατιωτικὴν Σχολὴν εἰς Ναύπλιον καὶ Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν εἰς Πόρον.

Ἡ παγία ὀργάνωσις τῶν τύπων καὶ βαθμίδων σχολείων ὅμως ἐν τῇ ἐλευθερωθείσῃ Ἑλλάδι ἔλαβε χώραν ἐπὶ "Οθωνος. Τῷ 1834 διὰ τοῦ «ὅργανικοῦ νόμου τῆς Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως» συντάχθέντος ὑπὸ τοῦ Βαυαροῦ Μάουερ ὥριοθη, δπως εἰς ἔκαστον δῆμον «συσταθῆ δλίγον κατ' δλίγον ἀνὰ ἐν σχολεῖον δημοτικόν», εἰς τὸ δποῖον νὰ φοιτῶσιν δλοι οἱ παῖδες ἀπὸ τοῦ 5ου ἔτους συμπεπληρωμένους μέχρι τοῦ 13ου συμπεπληρωμένου ἔτους. Αἱ τέσσαρες ὅμως μόνον τάξεις ἐλειτούργουσιν καθολίκως. Μόλις βραδύτερον, τὸ 1895 ἐδημιουργήθησαν πλήρη, δηλαδὴ ἔξατάξια δημοτικὰ σχολεῖα.

1. Παράβ. Κούκκον 'Ε., 'Ο Καποδιστριας καὶ η παιδεία, 'Αθῆναι 1958.

·Ο νόμος τοῦ 1836 ὅρισε τὰ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Οὗτος περιελάμβανε δύο βαθμίδας. ·Η πρώτη ἦτο τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον, τριτάξιον, δνομασθὲν οὕτω κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν Schola latina τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ἐπειδὴ ἡρχιζεν εἰς αὐτὸν ἡ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς. ·Η δευτέρα βαθμὶς ἦτο τὸ Γυμνάσιον, τετρατάξιον.

·Η πρώτη αὕτη σχολικὴ δργάνωσις τοῦ νεοπαγοῦς ἐλευθέρου κράτους παρέμεινε συνεχῶς ἀμετάβλητος ἐπὶ ἔνα περίπου αἰώνα.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ὅμως αἱ ἀνακύψασαι ἐντὸς μεταξὺ ἐπιστημονικαὶ, τεχνικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ἔξελίξεις ἔκαμον κοινὴν συνείδησιν τὴν ἀνάγκην τῆς παροχῆς εἰς τὰς εὐρυτέρας μάζας τοῦ λαοῦ περισσοτέρας παιδείας. ·Ἐκ τῆς ἀπαιτήσεως ἐκείνης εἰσάγεται τὸ 1929 μία ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισις δρίζουσα ἐνιαῖον στοιχειωδες σχολεῖον ἔξαετές, ἀλλὰ ἐλαττώνουσα τὴν διάρκειαν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως εἰς ἔξαετη, μὲ μίαν μόνον σχολικὴν βαθμίδα, τὸ ἔξαετές Γυμνάσιον.

·Απὸ τῶν πρώτων τῆς βημάτων ἀνεγνωρίσθη, δτι αὕτη δὲν εἶχε συλλάβει τὴν δλην ἔκτασιν τῶν σχολικῶν μας ἀναγκῶν, διὸ καὶ διὰ τὴν κοινὴν συνείδησιν εἶχε συνεχῶς τύπον προσωρινότητος, δ ὅποιος ὅμως λόγῳ τοῦ μεσολαβήσαντος Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου δὲν ἀνεμορφώθη ἀκόμη, παρὰ τὰς ἐπιχειρηθείσας, ἀλλὰ συντόμως ἀνακληθείσας μεταβολάς.

II. ΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ

Α'. Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΝ

Περὶ τὸ τέλος τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου ἡ Μεγάλη Βρεττανία ἐπελήφθη πρώτη τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς σχολικῆς τῆς παιδείας ψηφισθέντος τὸ 1944 τοῦ «Νόμου περὶ παιδείας» (Education Act) ἐν πλήρει συμφωνίᾳ Κυβερνήσεως καὶ Ἀντιπολιτεύσεως. Οὗτος ἔδρυσεν ἐν 'Υπουργεῖον Παιδείας ἐλέγχον τὴν ἐνιαῖον τύπον καθισταμένην πλέον ἐκπαιδευσιν εἰς Ἀγγλίαν, Οὐαλίαν, Σκωτίαν καὶ Βόρειον Ἰρλανδίαν. ·Ορίζονται τρεῖς βαθμίδες σχολικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἡ στοιχειωδης, ἡ μέση καὶ ἡ τῆς συμπληρωματικῆς ἐκπαιδεύσεως.

·Η στοιχειωδης ἐκπαιδευσις (primary education) ἔξαετος διαρκείας περιλαμβάνει δύο βαθμίδας, τὴν παιδικὴν διετή (infantschool), εἰς ἥην φοιτῶσι παῖδες 6 - 7 ἔτῶν καὶ τὴν βασικὴν τριετή, εἰς ἥην φοιτῶσι παῖδες 8 - 11 ἔτῶν.